

20.

Princip integrace jako nástroj humanizace české předškolní výchovy

INTEGRACE

- = sjednocení, spojení
- Spolužití postižených a nepostižených při přijatelně nízké míře konfliktnosti vztahů těchto skupin (*Jesenský, 1992*)
- Integrace je nejvyšší stupeň socializace (*socializace - osvojení si návyků, mravního chování, komunikace, dodržování norem*)
- SEGREGACE - opak integrace

ROVINY INTEGRACE

- **Rodinná**
- **Školní**
- **Pracovního zařízení**
- **Volného času**
- **Společenská**

ZPŮSOBY INTEGRACE

- **Asimilace** - handicapovaný převeze způsoby chování většiny, jak bude moci, odlišnost je brána jako negativní, a proto je redukována, vede k pozitivním změnám u lehce handicapovaných
- **Akomodace** - není potlačována odlišnost, uznána svébytná práva handicapovaného, tlak na přizpůsobení je na většinu, vede k částečné integraci v rámci zvláštní skupiny
- **Adaptace** - oboustranné přizpůsobování, kreativní úsilí přiblížit se vzájemně
- **Inkluze** - spolužití znevýhodněných s ostatní populací bez předchozího vydělení

ŠKOLNÍ/PEDAGOGICKÁ INTEGRACE

- = společné vzdělávání handicapovaných s nehandicapovanými
- **Pozitivní školní integrace** - vzájemné poznávání, učení empatii a pomoci...
- **Negativní školní integrace** - předběžné podmínky nebyly splněny → integrace nefunguje, špatná spolupráce...

VYTVOŘENÍ PODMÍNEK PRO ŠKOLNÍ INTEGRACI

- **Psychosociální podmínky**
 - *Dítě s postižením* - pro integraci se připravuje, zná pravidla a režim v běžné třídě...
 - *Učitel* - kladný postoj k integraci, informovaný o potřebách dítěte, spolupráce s rodiči...
 - *Nepostižení spolužáci* - dopředu informování a poučení
 - *Rodiče postiženého* - kladný vztah k integraci, znají klady i zápory integrace...
 - *Rodiče nepostižených spolužáků* - taktéž dostatečně poučení...
- **Ekonomické podmínky**
 - Didaktické, kompenzační pomůcky
 - Vybudování bezbariérového přístupu

- **Legislativní podmínky**
 - Upravují se vyhláškou MŠMTV
 - Možnost osobního asistenta
 - O integraci rozhoduje ředitel školy
 - Učitelé pracují s integrovaným dítětem podle individuálního vzdělávacího plánu

INDIVIDUÁLNÍ VZDĚLÁVACÍ PLÁN

- Je ze zákona povinný (musí být vypracovaný do měsíce od nástupu dítěte)
- Na vypracování se podílejí odborníci, učitel, ředitel a rodiče
- IVP stanovuje krátkodobé a dlouhodobé cíle (vzhledem k aktuálnímu stavu dítěte)
- Co by mělo IVP obsahovat:
 - **Jméno**
 - **Datum narození**
 - **Třída**
 - **Základní údaje o žákovi, podstatné pro průběh pedagogické terapie** (př. zdravotní stav, zda vadou trpěl někdo z rodiny, zda má sourozence...)
 - **Vyšetření v PPP nebo v SPC** (zpráva z vyšetření je přílohou)
 - **Pedagogická diagnóza** (zaznamenávání toho co zvládá, pozorování...)
 - **Konkrétní úkoly v následujících oblastech** (př. grafomotorika, zraková a sluchová percepce - konkrétní úkoly z knih)
 - **Pedagogická hlediska a postupy** (př. tolerance pomalého pracovního tempa)
 - **Pomůcky** (pomůcky může doporučit PPP nebo SPC, v případě smyslových postižení může SPC pomůcky zapůjčit)
 - **Způsob hodnocení a kvalifikace** (metodický pokyn z roku 1992 umožňuje slovní ohodnocení nebo hodnocení s úlevou)
 - **Organizace péče** (kdo bude kromě rodiny a školy o dítě pečovat, zda dochází na terapie, nebo k neurologovi...)
 - **Dohoda o spolupráci s rodiči** (forma spolupráce, způsob přípravy vyučování, mimoškolní činnost, doporučené aktivity ve volném čase, požadavek na lékařská vyšetření...)
 - **Částka vyhrazená na pomůcky**
 - **Podíl žáka na terapii** (přichází v úvahu až u starších žáků - cílem je vést žáky ke spoluodpovědnosti za výsledky práce)
 - **Informace dalším učitelům**
 - **Kontrolní vyšetření**
 - **Podpisy** (učitel - zpracovatel, ředitel, rodiče, případně pracovník SPC/PPP)

SYSTÉM ODBORNÍKŮ

- **Výchovní poradci, školní psychologové a speciální pedagogové** - primárně preventivní působení, koordinace integrace v podmínkách školy
- **Pedagogicko - psychologické poradny PPP** - odborná konzultace v otázkách osobního a vzdělávacího vývoje
- **Speciálně - pedagogická centra SPC** - poradenská činnost pro děti od 3 let do doby ukončené školní docházky, pro rodiče a školy, kde jsou integrovaní žáci

- **Střediska výchovné péče** - prevence terapie sociálně patologických jevů u dětí a mladých, poradenství, psychoterapeutická práce, aktivní depistáž - vyhledávání
- **Institut pedagogicko - psychologického poradenství** - koncepční otázky, koordinace systému, vzdělávání pracovníků

ORGANIZAČNÍ ZMĚNY PODPORUJÍCÍ HUMANIZACI

ÚSP

- Ústavy s celoročním provozem jsou největším psychologickým a sociálním problémem
 - Hospitalismus (dlouhý pobyt v ústavech vede ke ztrátě zájmu o svět a lidi v něm, zhoršená komunikace)
 - Uzavřené homogenní kolektivy
 - Často ponorková nemoc
 - Ztráta soukromí
 - Přizpůsobovat se musí klient

HUMANIZACE V ÚSP

- Humanizace v ÚSP spočívá v zásadních změnách postoje ke klientovi (respektování jeho důstojnosti, partnerský přístup)
- V ústavech je nutné vytvářet atmosféru klidu a pochopení, zájem o klienty a jejich problémy
- Péče o klienta nespočívá jen v uspokojování tělesných potřeb → ústav by měl nahrazovat rodinnou péči
- Hlavní trendy:
 - **Integrace** - opak institucionalizace - soužití s intaktní společností, ne žít na jejím okraji
 - **Normalizace** - vést co nejvíce normální život, chodit do školy, do práce, mít přátele, knoičky
 - **Humanizace** - projevuje se v zacházení a jednání s postiženými, vytváření podmínek pro jejich život

HLAVNÍ MYŠLENKY HUMANIZACE

- **Otevírat se okolnímu světu** - co nejvíce se podílet na společenském životu mimo ústav
- **Posilování sebevědomí**
- **Kultivace bydlení** - chráněné bydlení, snížený počet osob v jedné místnosti
- **Zřizování chráněných dílen** - pracovní terapie, práce mimo ústav
- **Prezentování práce klientů** - výstavy výrobků, prodejní výstavy
- **Otevřít ústav návštěvám** - exkurze škol, návštěvy zajímavých osob - sportovci, zpěváci...
- **Možnost setkávání se s opačným pohlavím**
- **Další vzdělávání klientů**
- **Označení „klient“** - kdysi „svěřenec, pacient“
- **Úcta ke klientům** - nenutit jíst, co mu nechutná, oslovování...
- **Právo na soukromí** - při vstupu do pokoje zaklepat...
- **Podílení se na chodu ústavu** - pomoc při úklidu v jídelně, malé opravy...
- **Přestat tabuizovat sex** - nenechávat klienty v nevědomosti, ženy případně chránit antikonc.
- **Navození domácí atmosféry** - možnost chovat domácí zvířata

KALHOUS, Zdeněk, OBST, Otto a KOL. *Školní didaktika*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-571-4.

PIPEKOVÁ, Jarmila. *Kapitoly ze speciální pedagogiky*. 2.vyd. Brno. Paido, 2006. ISBN 80-73156-120-0.

RENOTIÉROVÁ, Marie, LUDÍKOVÁ, Libuše a KOLEKTIV. *Speciální pedagogika*. 3. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2005. ISBN 80-244-1073-7.